

***Unikale Elemente.* Apuntamentos sobre as palabras ligadas fraseoloxicamente do alemán actual**

'Unikale Elemente'. Notes about phraseologically bound words of current German

Herbert J. Holzinger ¹

Institut Interuniversitari de Llengües Modernes Aplicades de la Comunitat Valenciana

Universitat de València

herbert.holzinger@uv.es

Resumo: Neste traballo estúdanse os elementos únicos do alemán actual. Estas palabras tamén se coñecen como *unikale Komponenten*, *Unikalia*, *phraseologisch gebundene Einheiten* en alemán e palabras diacríticas, palabras idiomáticas, compoñentes ligados fraseoloxicamente en castelán. Son palabras sen autonomía sintáctica que unicamente aparecen dentro de unidades fraseolóxicas (UUFF). Forman un conxunto (relativamente) pechado de palabras. Con todo, trátase dun grupo bastante heteroxéneo e parece que non todas teñen as mesmas restricións das súas posibilidades combinatorias. Neste traballo demostrase mediante a análise dun corpus lingüístico que, de feito, algunhas palabras deste grupo cumpren perfectamente o criterio de restrición de combinabilidade e, polo tanto, da estabilidade, mentres que outras amosan un comportamento menos restrinxido, algunhas até o punto de comportarse como palabras autónomas.

Palabras clave: Fraseoloxía, palabras ligadas fraseoloxicamente, palabras diacríticas, palabras idiomáticas, análise de corpus lingüístico.

Abstract: This paper is dedicated to words known as unikale Elemente (unikale Komponenten, Unikalia, phraseologisch gebundene Einheiten) in German, commonly referred to as hapax legomena, cranberry words, or bound words in English. Such words appear only within phraseological units, not in free syntactic constructions. Though they form a (relatively) restricted and closed group of words, they are also quite heterogeneous: not all of them, it turns out, are restricted to the same degree. This project examined the distribution of cranberry words in a large linguistic corpus. In our results, we show that only some of the words proved to be really "unique"

Data de recepción 31/07/2012. Data de aceptación 19/10/2012.

¹ Traducido por Beatriz Pérez Traseira.

and fixed in a phraseological unit, others enjoy more freedom of combination, and still others seem totally autonomous in their ability to be combined.

Keywords: Phraseology, hapax legomena, cranberry words, phraseologically bound words, linguistic corpus.

1. Introducción

Os *unikale Elemente* (*unikale Komponenten, Unikalia, phraseologisch gebundene Einheiten*) atraeron un interese constante na investigación fraseolóxica alemá moderna. Destacan os traballos de Dobrovól'skij (1978; 1988; 1989), Fleischer (1989), Dobrovól'skij ~ Piirainen (1994a; 1994b; 1994c), Mellado Blanco (1998), Häcki Buhofer (2002a; 2002b), Sailer (2004) e Sailer ~ Trawiński (2006).

En castelán adoitan recibir denominacións tan diferentes como *palabra diacrítica* (Zuluaga 1980; Ruiz Gurillo 2001), *palabra idiomática* (García-Page 1990), *elemento único* (Mellado Blanco 1998) ou *hápx fraseolóxico* (González Rey 2005). Neste traballo empregárase a denominación *elemento único*.

Un exemplo de elementos únicos do alemán son as palabras *Schnippchen* en *jdm. ein Schnippchen schlagen* ou *Zack* en *auf Zack sein*. Os compoñentes *Schnippchen* e *Zack* aparecen unicamente nas unidades fraseolóxicas (UUFF) citadas, nunca en combinación con outras palabras dentro dun sintagma formado libremente, de acordo coas regras morfosintácticas e semánticas da lingua alemá actual. Un falante nativo é incapaz de definir ou explicar o que significa *Schnippchen* ou *Zack*, o que nos leva a afirmar que non teñen significado propio. É esta ausencia de autonomía semántica a que determina o uso restrinxido dentro dunha UF. Dito doutro xeito, estas palabras “*no son funcionales fuera de ese empleo*” (González Rey 2005:320). A presenza dun elemento único é un sinal inequívoco de que o sintagma no que aparece é unha UF.

2. Formulación, metodoloxía e obxectivos do traballo

Diferentes investigadores teñen constatado en repetidas ocasións que os elementos únicos forman un grupo heteroxéneo de palabras. Non todas son totalmente “únicas”, senón que conteñen elementos presentes en lexemas do alemán actual (*kein(en) Hehl aus etwas machen – der Hehler, etw. verhehlen*) ou son palabras derivadas ou compostas segundo as regras da formación de palabras vixentes no alemán actual (*verlustig, Windeseile*). Estas circunstancias conducen a Fleischer (1989:120) a falar dunha “*Abstufung der Unikalität*”.

O obxectivo deste traballo consiste en comprobar a estabilidade de determinadas UUFF que conteñen un elemento único. Trátase de examinar se ese elemento en cuestión só pode aparecer dentro dunha UF ou se se poden atopar outros usos fóra dela, en sintagmas de formación libre. Ademais, comprobarase se a UF é estable ou admite modificación.

Xa que os elementos únicos constitúen un grupo relativamente pechado e limitado, é posible elaborar listas destes, tal e como se realizou nalgúns dos traballos citados

inicialmente. Mellado Blanco (1998:500, nota a rodapé 14) cifra os elementos únicos en 190. Unha recompilación máis ampla e recente, a *Sammlung der unikalen Wörter des Deutschen* (SuWD)², recolle 445 palabras susceptibles de seren elementos únicos. Para que esta recompilación poida constituír unha “Ausgangsbasis (...) für die linguistische Untersuchung von lexikalischen Elementen mit Distributionsbeschränkungen” (Sailer ~ Trawiński 2006:1), os autores reuniron todas as palabras que amosan algún tipo de comportamento idiosincrático máis ou menos pronunciado.

Para podermos determinar a distribución dunha palabra dispoñemos, hoxe en día, dunhas potentes ferramentas que son os *corpus*, é dicir, bases de datos con recompilacións extensas de textos producidos nunha lingua, é dicir, enunciados reais, dispoñibles en forma dixital. Así, o investigador pode realizar a busca de calquera palabra susceptible de ser “única” para verificar empiricamente se só ocorre ligada a unha (ou varias) UF, de xeito idiosincrático, ou se as súas posibilidades combinatorias se rexen polas regras sintáctico-semánticas do alemán actual.

Neste estudo, empregamos o *Referenzkorpus* (RK), ao que se pode acceder libremente polo *Digitales Wörterbuch der Deutschen Sprache*³. Este corpus ten unha extensión de 100 millóns de palabras, contidas en textos en lingua alemá do século XX e comezos do XXI. Segundo o especificado na páxina web correspondente⁴, os textos proveñen de xeito equitativo de diferentes tipos de texto e distintas décadas do período en cuestión. Polo tanto, o RK pódese considerar representativo do alemán actual, polo que pode formar unha base adecuada para o noso estudo, que hai que considerar como primeira aproximación.

Se o resultado dunha busca non é satisfactorio, p.ex. por un número baixo de ocorrencias da palabra no corpus ou se o resultado parece pouco concluínte, recórrese adicionalmente ao *Zeit-Korpus* (ZK), que, por unha banda, contén máis palabras pero, por outra banda, limitase a un determinado tipo de texto: os textos de prensa e, ademais, dun só xornal. Este corpus engloba todos os números do xornal ZEIT de 1946 a 2009, é dicir, arredor de 460 millóns de palabras⁵.

Neste traballo analízanse determinados elementos únicos, que se citan a continuación de acordo coa SuWD, coa palabra diacrítica en cursiva e a indicación, se a palabra en cuestión só ten un uso fraseologicamente ligado (+) ou non (-). Nos casos indicados con (-), existe unha palabra con significado propio de distribución libre. As UUFF seleccionadas son as seguintes:

jemanden *abblitzen* lassen (+), *abhanden* gehen/kommen (+), jdm. etw./jdn. *abspenstig* machen (+), jdn. aufs *Abstellgleis* schieben (-), etw. *ad acta* legen (+), auf *Anhieb* (-), etw. *ausbaden* müssen (+), etw. *ausfindig* machen (+), in *Bälde* (+), aus dem *Effeff* (+), eine *Extrawurst* gebraten haben wollen (-), bei

---

² <http://www.sfb441.uni-tuebingen.de/a5/codii/> [Data de consulta: 16/07/2012].

³ <http://www.dwds.de> [Data de consulta: 16/07/2012].

⁴ <http://www.dwds.de/resource/referenzkorpora/> [Data de consulta: 16/07/2012].

⁵ <http://www.dwds.de/resource/zeitungskorpora/> [Data de consulta: 16/07/2012].

jdm. ins *Fettnäpfchen* treten (-), im *Handumdrehen*, nach *Leibeskräften* (schreien) (+), sich *mausig* machen (+), noch und *nöcher* (+), jdm ein *Schnippchen* schlagen (+), einer Sache *verlustig* gehen (+), *vorstellig* werden bei jdm. (+), in *Windeseile* (+), auf *Zack* sein (+)

3. Análise das UUFF seleccionadas

A análise destes exemplos amosa que existen UUFF que presentan unha estabilidade do 100%, como é o caso de *ausfindig machen* (346 ocorrencias), *in Bälde* (72 ocorrencias), *abspenstig machen* (51 ocorrencias), *aus dem Effeff* (9 ocorrencias) e *noch und nöcher* (15 ocorrencias no ZK; ningunha no RK). Isto significa que os elementos únicos *ausfindig*, *Bälde*, *abspenstig*, *Effeff* e *nöcher* soamente aparecen nas UUFF citadas, nunca en combinación con outras palabras. Dito doutro xeito, a aparición dun elemento único suscita inexorablemente a presenza dun determinado lexema, p. ex. ao aparecer *abspenstig* sabemos que o verbo correspondente será *machen*.

A alta estabilidade de *abspenstig machen* confírmase no ZK (230 ocorrencias), onde só unha vez (=0,4%) aparece sen *machen*, en función do adxectivo atributivo (*abspenstige, wankelmütige Wähler*). A UF *aus dem Effeff*, que só conta con 9 ocorrencias no RK, mantén unha altísima estabilidade do 97% no ZK, cun total de 68 ocorrencias. O 3% restante corresponde á variante *bis ins Effeff*. En todo caso, cómpre sinalar que hai que considerar as porcentaxes como meros indicadores de tendencias e non como valores estatisticamente comprobados, maiormente nas palabras cun número baixo de ocorrencias.

Outras UUFF con alto grao de fixación son *abhanden kommen* (99%), *im Handumdrehen* (99%), *jdm. ein Schnippchen schlagen* (98%), *sich mausig machen* (97%) e *vorstellig werden* (95%). É interesante comentar dúas UUFF á parte: *ad acta legen* acada o 94% de estabilidade, o resto corresponde a un uso elíptico nunha exclamación. O segundo exemplo é *ad absurdum führen*, que presenta un 92% de estabilidade. As demais ocorrencias de *ad absurdum* corresponden á expresión *deductio ad absurdum* (8%), que aparece en determinados tipos de textos (filosóficos, psicolóxicos), especialmente de principios do século XX. Polo tanto, o único verbo co que combina *ad absurdum* é *führen*. Estes dous casos manifestan que a inclusión ou non inclusión de determinados textos nun corpus inflúe na porcentaxe de estabilidade.

O alto grado de fixación de *ein Schnippchen schlagen*, que só se altera no 2% con *ein Schnippchen spielen*, contrasta co feito de que o substantivo *Schnippchen* está modificado en bastantes ocasións por unha oración de relativo, o que indica que a UF non forma un bloque semántico monolítico (*wir (...) feierten das Schnippchen, das wir dem Zoll geschlagen hatten*). Esta circunstancia confirma en parte a remotivación de *Schnippchen* como “lustiger Streich”, que menciona Häcki Buhofer (2002:432), aínda que non, ou polo menos en menor medida, a súa afirmación “[*ein Schnippchen*] muss also nicht immer “geschlagen” werden, xa que só no 2% das ocorrencias se utiliza *spielen* en lugar de *schlagen* e nunca outros verbos.

Á parte das UUFF examinadas ata agora, que se caracterizan por un alto grao de estabilidade, existe unha serie de UUFF con elementos únicos que presentan, por diferentes motivos, menores graos de fixación.

O elemento único *verlustig* combínase preferentemente con *gehen* (63%) e con *erklären* (29%) formando, deste xeito, dúas UUFF diferentes. Do mesmo xeito, rexístranse usos residuais esporádicos con outros verbos (8%). É dicir, o elemento único *verlustig* non sempre suscita a presenza dun determinado verbo, xa que pode aparecer en combinación con *gehen* ou *erklären*, e incluso esporadicamente con outros.

A diferenza do que indica a SuWD, o elemento único *Leibeskräften* (63 ocorrencias no RK) non só está presente na UF *nach Leibeskräften*, senón que forma sintagma cun total de tres preposicións diferentes: *aus* (91%), *nach* (8%) y *mit* (1%). As 94 ocorrencias no ZK amosan un resultado parecido: 63% *aus*, 31% *nach*, 6% *mit*. Obsérvase unha coincidencia nas tres preposicións coas que o elemento único forma sintagma e tamén se observa unha diferenza nada desprezable en canto á frecuencia, sobre todo entre *aus* (que predomina en ámbolos córpora, aínda que nunha menor medida no ZK) e *nach* (que é moito máis frecuente no ZK que no RK). Variación na preposición que se manifesta tamén en *Windeseile* (30 ocorrencias), que combina no 53% dos casos con *in*, no 47% con *mit*.

O elemento único *Zack* aparece 22 veces no RK, sempre precedido da preposición *auf*, pero só o 68% na forma canónica *auf Zack sein*. Ademais das combinacións con diferentes verbos *auf Zack bringen*, *auf Zack halten*, *auf Zack getrimmt* (cada unha aparece só unha vez no corpus) contabilízase un 18% sen verbo, o que se pode interpretar como uso elíptico.

En contraste cos exemplos anteriores, apreciamos aquí unha estabilidade na preposición. Pero *Zack* combina con diferentes verbos. Neste senso, Fleischer (1989:118) considera o elemento *Betracht* en *in Betracht ziehen/außer Betracht lassen/(nicht) in Betracht kommen/außer Betracht bleiben* como único, a pesar de que apareza en diferentes construcións, “aber doch lexikalisch eng gebunden ist und keine autonome variable Satzgliedfähigkeit besitzt”. Do mesmo modo argumenta Mellado Blanco (1998:498) cando di que estas UF “tienen realmente el mismo significado fraseológico nuclear”.

No caso de *auf Anhieb* atopámonos ante unha UF que presenta, según Duden 11, a variante lexicalizada, *auf den ersten Anhieb*. Das 123 ocorrencias de *Anhieb*, o 81% son representacións da UF, o resto corresponde a *Anhieb* como tecnicismo pesqueiro. Convén comentar que todos estes exemplos proceden do mesmo manual de pesca. Dentro das ocorrencias da UF, a variante que predomina é *auf Anhieb* (92%), fronte ao 6% de *auf den ersten Anhieb*. Ademais, engádense dúas variantes (2%) sen a preposición *auf* (*der erste Anhieb* e *in einem Anhieb*).

Nas 28 ocorrencias de *ausbaden*, só o 46% amosa a forma canónica (a única recollida tanto na SuWD como en Duden 11) *etwas ausbaden müssen*. No 36% dos casos utilízase a construción sinónima *etwas auszubaden haben*, é dicir, sen a presenza de *müssen*. Ademais atópase *ausbaden lassen* e *ausbaden sollen*, onde o aspecto modal da

obriga segue estando presente en maior ou menor grao. Aínda así, hai 3 ocorrencias (11%) con *ausbaden* como verbo autónomo, sen verbo modal.

O verbo *abblitzen* aparece un total de 38 veces, en 30 ocasións co significado que nos ocupa. O resto corresponde a verbos con outros significados que non contabilizamos nas porcentaxes. No 53% das 30 ocorrencias atopamos a combinación *jd. abblitzen lassen* (citada na SuWD como única posibilidade combinatoria), no 47% como verbo autónomo, nas funcións usuais dun verbo transitivo. Cómpre destacar que no Duden 11 non aparece esta expresión como UF.

A palabra *Extrawurst* conta con 18 ocorrencias, 2 veces nun uso literal (designando un determinado tipo de salchicha) e 7 veces con *braten* (44%). A combinación máis frecuente é *eine Extrawurst braten* (31%), mentres que a forma citada na SuWD *eine Extrawurst gebraten haben wollen* só aparece unha vez no corpus (6%), igual que *eine Extrawurst gebraten bekommen*. No 50% dos casos combina con outros verbos (*eine Extrawurst verlangen, seine Extrawurst haben, Extrawürste nicht zulassen, sich keine Extrawürste leisten können*).

A palabra *Abstellgleis* aparece en 17 ocasións, 10 veces no seu significado literal “vía morta”, sete veces co significado que nos interesa. Nestas sete ocorrencias, tan só tres veces forma sintagma con *schieben*, aínda que sempre co substantivo modificado por un adxectivo e, ademais, con variación no uso do artigo (*aufs* vs. *auf das*): *auf das historische Abstellgleis schieben, aufs gesellschaftliche Abstellgleis schieben, auf das Abstellgleis des “Natur- und Körperkrams” schieben*. Polo tanto, non se rexistra ningunha ocorrencia da forma canónica (que aparece tanto na SuWD como en Duden 11) *jd. aufs Abstellgleis schieben*. A modificación do substantivo contrasta coa fixación fraseolóxica e coa asunción de que os elementos únicos non teñen significado propio. Ademais, 4 veces está en combinación con outros verbos (*auf ein gesellschaftliches Abstellgleis befördern, auf ein Abstellgleis drängen, auf Abstellgleisen herumstehen, ein “Abstellgleis” sein*).

En resumo, *Abstellgleis* compórtase máis ben como un substantivo autónomo en canto á súa combinabilidade. O conxunto dos exemplos citados pódese interpretar como uso metafórico da palabra. Parece verosímil que o falante competente coñece o significado concreto de *Abstellgleis*, que, ademais, despréndese sen grandes problemas dos seus compoñentes morfolóxicos.

A UF *ins Fettnäpfchen treten* só ten oito ocorrencias, seis das cales (75%) en forma canónica, ademais dunha vez modificada (*Hineintreten in ein ranziges Fettnäpfchen*), e unha vez con outro verbo (*Fettnäpfchen starren überall*). Debido ao número reducido de ocorrencias recorreremos ao ZK, que ofrece nada menos que 265 testemuños. A forma canónica *ins Fettnäpfchen treten* representa o 16%. O 26% son formas modificadas (*in jedes F. treten, ins ideologische F. treten, von einem F. ins nächste treten, in ein F. hineintreten, ein Tritt ins F.*). É dicir, o 42% son ocorrencias de *Fettnäpfchen + treten*, entre formas canónicas e modificadas. O 14% corresponde a *Fettnäpfchen + outros verbos/sustantivos semanticamente relacionados con treten* (*ins F. tappen, stapfen, trampeln, springen, hineintapsen, hineinstolpern, von F. zu F. stolpern, Landung im F., Amoklauf von F. zu F.*). No 43% dos exemplos encontrados, *Fettnäpfchen* atópase en

combinacións libres (*König der F., Meister aller F., kein F. vergessen, F. sind aufgestellt, F. bereithalten*).

En resumo, a palabra *Fettnäpfchen* ocorre con máis frecuencia en combinacións libres (57%) que co verbo *treten* (42%, incluíndo as modificacións). A forma, nun principio canónica, *ins Fettnäpfchen treten* tan só reúne o 16% dos casos, polo que habería que reconsiderar se de verdade se pode chamar forma canónica. Confírmase, máis ben, a remotivación de *Fettnäpfchen* (literalmente “escudela de graxa”) que comenta Häcki Buhofer (2002: 432).

4. A modo de conclusión

Na nosa investigación atopamos unha serie de elementos que se deben denominar *únicos* no senso de que única e exclusivamente aparecen integrados nunha UF e non forman sintagmas libres con outras palabras. Dito doutro xeito, a presenza dun determinado elemento único esixe a co-ocorrência de polo menos un determinado lexema. Por exemplo, a aparición do elemento único *ausfindig* sempre condiciona a presenza de *machen*. Nos textos analizados, estas UUFF sempre aparecen na súa forma canónica e a súa estabilidade acada o 100%. É o caso de *abhanden kommen, abspenstig machen, ausfindig machen, in Bälde, aus dem Effeff, noch und nöcher, ein Schnippchen schlagen*.

Fronte a estas UUFF con alto grao de fixación, existe un gran número de UUFF con menos estabilidade en canto á obrigatoria co-ocorrência dun elemento, ao parecer único, con outro determinado dentro dunha construción fixa. Esta circunstancia débese, en parte, á existencia de varias UUFF con diferentes significados formados co mesmo elemento único (*verlustig gehen* e *verlustig erklären*) ou a variantes formais da mesma UF (*aus/nach/mit Leibeskräften*). A estas razóns inmanentes ao sistema, engádense variacións ocasionais das UUFF en textos, así como xogos de palabras, usos idiolectais e mesmo posibles erros á hora de redactar un texto.

Á parte destas ocorrencias con modificacións persoais, detectamos que determinadas UUFF con elemento único amosan unha estabilidade reducida ou incluso inexistente, o que fai formular a pregunta de se se trata, de feito, dunha UF e se se pode falar de elemento único, como pode ser o caso de *aufs Abstellgleis schieben* e *eine Extrawurst gebraten haben wollen*, que se poden interpretar como uso metafórico de *Abstellgleis* e *Extrawurst*, respectivamente. No caso de *ins Fettnäpfchen treten* pódese falar dunha remotivación do elemento único *Fettnäpfchen* a partir do significado global da UF, que se descompón, ao atribuír unha parte dese significado global aos diferentes compoñentes da UF. Neste contexto, Sailer (2004: 198) constata “dass Unikalia keine wendungsexterne Semantik haben, innerhalb der Wendung, in der sie auftreten aber sehr wohl eine Semantik zu haben scheinen”. Deste xeito, un elemento único pode adquirir unha semántica propia e, como consecuencia, “independizarse” da UF e formar sintagmas libres. Esa (nova) autonomía semántico-sintáctica pódese ver reforzada pola transparencia formativa de moitos elementos únicos, como *Fettnäpfchen*.

Tendo en conta os datos obtidos, queda patente que non existen grupos ben delimitados baseados no grao de estabilidade. Hai que asumir, máis ben, un continuo de fixación que empeza nun polo no 100% de estabilidade e que se estende ata a ausencia de estabilidade no outro. Pódese falar, polo tanto, dun “Kontinuum von Distributionsbeschränktheit” (Sailer ~ Trawiński 2006:2), onde trazar límites sería arbitrario. Xa que poucas UF acadan o 100% de estabilidade (e canto máis amplo sexa o corpus, máis escasa será esa posibilidade), pódese considerar a UF como altamente estable e o elemento único verdadeiramente como tal cando se acada polo menos arredor do 90% de estabilidade.

Os resultados obtidos coa análise de corpus non sempre cadran coas indicacións e clasificacións atopadas nos dicionarios e aconsellan unha revisión e actualización da información ofrecida nestes.

A extensión e a natureza do corpus poden constituír factores importantes á hora de sacarmos conclusións. Como vimos, a inclusión ou non dunha determinada fonte textual no corpus pode provocar unha diferenza considerable nos resultados dunha busca (p. ex. *ad acta*, *ad absurdum*, *Anhieb*). Aínda así e con todas as reservas, algúns dos resultados deste estudo son sorprendentes e merecen ser investigados mediante estudos que se fundamenten nunha base empírica máis extensa.

5. Referencias bibliográficas

- DOBROVOL'SKIJ, Dimitrij (1978): *Phraseologisch gebundene lexikalische Elemente der deutschen Gegenwartssprache. Ein Beitrag zur Theorie der Phraseologie und zur Beschreibung des phraseologischen Bestandes*. Diss A. Leipzig.
- (1988): *Phraseologie als Objekt der Universalienlinguistik*. Leipzig: Verlag Enzyklopädie.
- (1989): “Formal gebundene phraseologische Konstituenten: Klassifikationsgrundlagen und theoretische Analyse”, en FLEISCHER, Wolfgang; GROßE, R./LERCHNER, G. (eds): *Beiträge zur Erforschung der deutschen Sprache*. Volumen 9. Leipzig: Bibliographisches Institut, 57-78.
- DOBROVOL'SKIJ, Dimitrij ~ PIIRAINEN, Elisabeth (1994a): “PGF: Auf dem Präsentierteller oder auf dem Abstellgleis?”, en *Zeitschrift für Germanistik* 4, 65-77.
- (1994b): Sprachliche Unikalia im Deutschen: Zum Phänomen phraseologisch gebundener Formative. *Folia Lingüística* 27(3.4), 449.473.
- (1994c): *Symbole in Sprache und Kultur. Studien zur Phraseologie aus kultursemiotischer Perspektive*. Bochum.
- DUDEN 11 = DUDENREDAKTION (ed.) (2008): *Redewendungen. Wörterbuch der deutschen Idiomatik*. Mannheim: Bibliographisches Institut.
- FLEISCHER, Wolfgang (1989): “Deutsche Phraseologismen mit unikaler Komponente-Struktur und Funktion”, en GRÉCIANO, Gertrud (ed), *Europhras 88, Phraséologie Contrastive, Actes du Colloque Internationale*, Klingenthal-Strasbourg, 117–126.

- GARCÍA-PAGE, Mario (1990): “Léxico y sintaxis locucionales: algunas consideraciones sobre las palabras 'idiomáticas'”, en *Estudios humanísticos. Filología*, 12, 279-290.
- GONZÁLEZ REY, María Isabel (2005): “La noción de 'hápax' en el sistema fraseológico francés y español”, en ALMELA PÉREZ, Ramón; RAMÓN TRIVES, Estanislao; WOTJAK, Gerd (eds.): *Fraseología contrastiva: Con ejemplos tomados del alemán, español, francés e italiano*. Murcia, Universidad de Murcia, 313-327.
- HÄCKI-BUHOFFER, Annelies (2002a): “Phraseologisch isolierte Wörter und Wortformen” en CRUSE, Alan D. (ed.): *Lexikologie. Ein internationales Handbuch zur Natur und Struktur von Wörtern und Wortschätzen*. Berlin-New York: de Gruyter, 429-433.
- (2002b): “Unikalia” im Sprachwandel, en PIIRAINEN, Elisabeth e PIIRAINEN, Ilpo Tapani (eds): *Phraseologie in Raum und Zeit*. Baltmannsweiler: Schneider Verlag Hohengehren, 125-160.
- MELLADO BLANCO, Carmen (1998): “Aproximación teórico-práctica a los 'elementos únicos' del alemán actual en su calidad de fósiles léxicos”, en MAGALLANES LATAS, Fernando et al. (eds.) (1998): *Tradición e innovación en los estudios de lengua, literatura y cultura alemanas en España*. Sevilla: Kronos Universidad, 493-501.
- RUIZ GURILLO, Leonor (2001): *Las locuciones en español actual*. Madrid: Arco-Libros.
- SAILER, Manfred (2004): “Distributionsidiosynkrasien: Korpuslinguistische Erfassung und grammatiktheoretische Erfassung”, en STEYER, Kathrin (ed.): *Wortverbindungen – mehr oder weniger fest. Institut für Deutsche Sprache. Jahrbuch 2003*. Berlin-New York: de Gruyter.
- SAILER, Manfred ~ TRAWIŃSKI, Beata (2006): “Die Sammlung unikaler Wörter des Deutschen. Aufbauprinzipien und erste Auswertungsergebnisse”, en HÄCKI BUHOFFER, Annelies e BURGER, Harald (eds.): *Phraseology in Motion I. Methoden und Kritik. Akten der Internationalen Tagung zur Phraseologie* (Basel, 2004). Hohengehren: Schneider Verlag, 439-450. [As citas refírense á versión web deste artigo, dispoñible en <http://www.user.gwdg.de/~msailer2/papers/europhras04.pdf>] [Data de consulta: 15/07/2012].
- SuWD = *Sammlung der unikalen Wörter des Deutschen*. (<http://www.sfb441.uni-tuebingen.de/a5/codiii/>) [Data de consulta: 15/07/2012].
- ZULUAGA, Alberto (1980): *Introducción al estudio de las expresiones fijas*. Frankfurt a.M.-Bern-Cirencester: Verlag Peter Lang.

